

Φορητή εικόνα τοῦ τέμπλου, ἀπὸ τὸ Πρωτάτο, τῇ σεβάσμιᾳ «Μητρό-
πολη» τῶν Καρυῶν Ἁγίου Ὄρους

Στὸ Ἅγιο Βῆμα βλέπομε τὴν Ἁγία Τράπεζα, πού συμβολίζει τὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ καὶ πάνω σ' αὐτὴν τελεῖται τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Βλέπομε ἀκόμα τὴν πρόθεση, πού εἶναι μιὰ κόγχη μέσα στὸν τοῖχο. Συμβολίζει τὴ σπηλιὰ τῆς Βηθλεέμ. Ἐκεῖ ὁ ἱερέας προετοιμάζει τὸν ἄρτο καὶ τὸν οἶνο, τὰ τίμια δῶρα, πού προσφέρονται γιὰ τὴ θεία λειτουργία. Γι' αὐτὸ λέγεται καὶ προσκομιδὴ.

Ἀκόμα μέσα στὸ Ἅγιο Βῆμα ὑπάρχουν τὸ σύνθρονον, μιὰ σειρὰ καθισμάτων γιὰ τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ τὸ σκευοφυλάκιον, ὅπου φυλάγονται τὰ λειτουργικὰ σκεύη καὶ τὰ ἱερὰ ἄμφια τῶν κληρικῶν.

Στὴν Ἁγία Τράπεζα ὑπάρχουν ὀρισμένα ἱερὰ ἀντικείμενα, πού χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴν τέλεση τῆς θείας λειτουργίας.

Εἶναι, πρῶτα πρῶτα, τὸ λινὸ ὕφασμα πού τὴ σκεπάζει. Λέγεται κατὰ σάρκιον καὶ θυμίζει τὸ λευκὸ σεντόνι, πού μ' αὐτὸ τύλιξαν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου στὴν Ἀποκαθήλωση.

Ἕστερα ἔχομε: (1) τὸ ἀντιμήνσιο, τετράγωνον

Τὸ ἄρτοφόριον
(Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν)

ὑφασμα με παραστάσεις τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ἀπλώνει αὐτὸ ὁ ἱερέας καὶ μπορεῖ νὰ τελέσῃ μ' αὐτὸ παντοῦ τὴ λειτουργία, ἀκόμη καὶ σὲ μέρη ποὺ δὲν ὑπάρχει ἐγκαινισμένος ναός. (2) Τὸ ἄρτοφόριο, μικρὸ κιβώτιο ὠραῖα φτιαγμένο, ὅπου φυλάγουν ὅλο τὸ χρόνο ἁγιασμένο ἄρτο. Εἶναι γιὰ τὶς ἐπείγουσες ἀνάγκες, (μετάληψη ἀρώστων κλπ.). (3) Τὸ Εὐαγγέλιο, (βιβλίο ἐπιχρυσωμένο, ποὺ περιέχει τὶς εὐαγγελικὲς περικοπὲς τῆς χρονιᾶς). (4) Τὰ κηροπήγια.

Μέσα στὸ Ἅγιο Βῆμα συναντοῦμε ἀκόμα καὶ ἱερὰ σκεύη, χρήσιμα γιὰ τὴν τέλεση τῆς θείας λειτουργίας καὶ τῶν ἄλλων ἀκολουθιῶν. Εἶναι: (1) τὸ Ἅγιο Ποτήριο, (2) ὁ ἅγιος δίσκος, ὅπου τοποθετεῖται ὁ ἄρτος, πρὶν νὰ τεμαχιστῇ καὶ νὰ ριχτῇ στὸ Ἅγιο Ποτήριο, (3) ὁ ἀστερίσκος. Πάνω ἀπὸ τὸ δί-

Τὸ ἅγιο ποτήριο (Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν)

σκο υπάρχει ένα έλασμα σταυρωτό. Έκεῖ πού σμίγουν τὰ δύο ἄκρα του υπάρχει ένα ἀσημένιο ἀστέρι, πού συμβολίζει τὸ ἄστρο τῆς Βηθλεέμ. (4) Ἡ λ ό γ χ η, μικρὸ μαχαιράκι, γιὰ νὰ κόβουν τὸν ἄρτο.

Ὁ ἅγιος δίσκος
(Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν)

(5) Ἡ λ α β ί ς, τὸ κουταλάκι τῆς μεταλήψεως. (6) Ὁ σ π ό γ γ ο ς μὲ τὸν ὁποῖο καθαρίζουν τὰ σκεύη. (7) Τὸ ζ έ ο ν, μικρὸ δοχεῖο πού ζεσταίνουν νερὸ καὶ τὸ ρίχνουν μέσα στὸ Ἅγιο Ποτήριο, καὶ (8) ὁ ἁ ή ρ, τετράγωνο ὕφασμα, πού σκεπάζονται μ' αὐτὸ τὰ τίμια δῶρα. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα ἔχουν καὶ κάποιο βαθύτερο συμβολισμό. Ἡ λόγχη π.χ. συμβολίζει τὴ λόγχη, μὲ τὴν ὁποία ὁ ρωμαῖος στρατιώτης κέντησε τὴν πλευρὰ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ σπόγγος θυμίζει τὸ σφουγγάρι,

πού μ' αὐτό, στὴ φριχτὴ ὥρα τῆς ἀγωνίας, ποτίσανε τὸ Χριστὸ μὲ χολὴ καὶ ξύδι. Τὸ ζέον συμβολίζει τὸ νερό, πού ἔτρεξε ἀπὸ τὴν « κεντημένη » μὲ τὴ λόγχη πλευρά, κ.ἄ.

Ἄλλα ἱερὰ σκεύη εἶναι: ἡ κ ο λ υ μ π ή θ ρ α, ὅπου γίνεται τὸ ἅγιο βάπτισμα. Τὸ μ υ ρ ο δ ο χ ε ῖ ο (μὲ τὸ ἅγιο μύρο γιὰ τὸ μυστήριον τοῦ χρίσματος). Ὁ ἁ ε τ ό ς, ἓνα μεγάλο ὕφασμα, πάνω στὸ ὁποῖο πατᾶ ὁ ἐπίσκοπος ὅταν χειροτονῆται. Εἶναι ἡ ζωγραφιὰ μιᾶς πολιτείας, πού ἐπάνω της πετάει ἓνας ἁετὸς (συμβολίζει τὴν ἐπισκοπικὴ ἐξουσία). Ὁ ἐ π ι τ ά φ ι ο ς, παράσταση τῆς ταφῆς τοῦ Κυρίου. Τὰ ἐ ξ α π τ έ ρ υ γ α, τὸ θ υ μ ι α τ ή ρ ι, τὰ δ ί π τ υ χ α (στὴν κόγχη τῆς προθέσεως, μὲ τὰ ὀνόματα — ζωντανῶν καὶ νεκρῶν — πού μνημονεύει ὁ ἱερέας), τὰ κ η ρ ο π ή γ ι α, τὰ δ ι κ η ρ ο τ ρ ί κ η ρ α, (κηροπήγια πού εὐλογεῖ μ' αὐτὰ ὁ ἐπίσκοπος τοὺς χριστιανούς).

Στὰ ἱερὰ σκεύη κατατάσσονται τέλος καὶ οἱ κ α μ π ά ν ε ς.